

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN DOLJ

Str. Ion Măiorescu Nr. 6, 200760 Craiova, Telefon 0251/420961;

0351/407395 (407397) Fax: 0251/421824, 0351/407396

E-mail: isjdolj@isjdolj.ro Web: www.isjdolj.ro

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

NOTĂ NR. 61 din 03.02.2017.

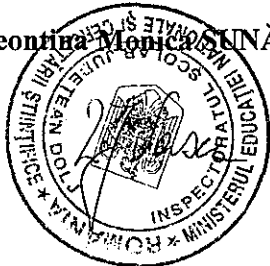
CĂTRE TOATE UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN CRAIOVA ȘI JUDEȚ

Vă informăm că, în data de 5 ianuarie 2017 Ministerul Educației Naționale a publicat pe pagina web a instituției, www.edu.ro, ghidul pentru cadre didactice „Școala altfel – Ghid de implementare 2016”, material realizat în urma procesului de consultare, analiză și dezbateră publică organizat în cadrul proiectului „Educația nonformală – TOT Educație”, derulat în Fundația Noi Orizonturi și finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG România

Aceste documente vin în sprijinul cadrelor didactice să vadă programul „Școala altfel” nu numai ca o provocare, ci mai ales ca pe o oportunitate de experimentare, de bucurie și de interacțiune „altfel”, cu elevii, cu colegii și cu partenerii din comunitate.

Inspector Școlar General,

Prof. Leontina Monica SUNĂ

Inspector Școlar,

Prof. Simona CHIRIȚĂ

IV. Instrumente de lucru

Anexa 1 – Metode de investigare a intereselor copiilor preșcolari/ elevilor

1. Interviu de grup/ Focus grupul

Interviul de grup/ Focus grupul poate fi folosit de învățători/ diriginți/ profesori/ reprezentanți ai elevilor pentru a investiga interesele și preocupările elevilor grupați pe clase sau aleator. În școlile mari se pot organiza focus-grupuri cu reprezentanți ai elevilor/ elevi înscriși aleator la discuții organizate după programul școlar. Focus grupul poate fi realizat pe baza unei grile de întrebări care va fi adaptată în funcție de răspunsurile primite. Exemplu de întrebări ce pot fi adresate elevilor:

1. Ce vă doriți să aflați/descoperiți/învățați nou în cadrul programului „Școala altfel”?
2. Ce curiozități aveți despre voi înșivă?
3. Ce vă atrage atenția în lumea înconjurătoare și căutați o explicație?
4. Ce pasiuni aveți? // Ce vă place să faceți în timpul liber? // Dintre acestea, ce v-ați dori să învățăm împreună în cadrul programului „Școala altfel”?
5. Ce curiozități aveți privind ...
 - Dezvoltarea personală;
 - Relaționarea cu prietenii și familia;
 - Orientarea profesională;
 - Voluntariat, acțiuni civice, protecția mediului;
 - Sport și sănătate;
 - Înțelegerea unor fenomene sociale, politice, fizice, biologice etc.;
 - Cunoașterea unor personaje, personalități, istoriei și/sau altor culturi și civilizații;
 - Exprimare și/sau cunoaștere artistică și a patrimoniului cultural;
 - Petrecerea timpului liber.
6. La ce activități ai vrea să participi în săptămâna „Școala altfel”? Ce ai vrea să înveți din aceste activități?
7. Cum doriți să vă implicați în organizarea programului „Școala altfel” astfel încât să se îndeplinească dorințele voastre?

2. Cafeneaua publică

Cafeneaua publică – la nivelul școlii poate fi organizată, în afara programului școlar, o cafenea publică la care să participe chiar până la 80 elevi (ex. reprezentanți ai claselor). Anterior evenimentului, reprezentanții claselor vor colecta idei de la colegi pe câteva teme prestabilite (vezi grila de mai sus). Pentru organizarea unei

cafenele publice pentru 80 elevi și 6 mese, e nevoie de acces la o sală/mai multe săli cu mobilier mobil, minim 6 mese & 15 scaune, 120 min, 6 gazde (profesori sau elevi), 12 foi de desen/ flipchart, 6 markere. Aici (<http://www.nonformalii.ro/metode/cafenea-publica>) este descrisă în detaliu metoda cafenelei publice.

Inspirație: Centrul de Resurse pentru participare publică are aici o colecție de metode de participare care pot fi adaptate pentru investigarea preocupărilor și intereselor elevilor la nivelul unității școlare. Le urăm succes celor mai curajoase școli!

3. Chestionar

Chestionarul poate fi aplicat tuturor elevilor din școală sau unui grup de elevi aleși aleator. Chestionarele pot fi aplicate pe hârtie sau online (folosind platforme precum Google Forms, vezi aici <https://docs.google.com/forms/>, poți citi instrucțiuni de utilizare în limba engleză/ franceză/ spaniolă: https://support.google.com/docs/topic/6063584?hl=en&ref_topic=1360904) la ora de TIC sau pe calculatorul/ telefonul personal al elevului. Chestionarul poate include întrebări închise (cu opțiuni de alegere) sau deschise (răspuns conceput). Exemplu de întrebări ce pot fi adresate elevilor:

1. Ce pasiuni ai?
2. Conform pasiunilor tale, ce ai vrea să înveți pe parcursul săptămânii „Școala altfel”?
3. Ce curiozități ai despre tine însăși (personalitate, orientare în carieră, relații cu prietenii și familia)?
4. Ce îți atrage atenția în lumea înconjurătoare și ai vrea să înțelegi mai bine?
5. Notează de la 1 la 5 cât de mult ți-ai dori să participi la o activitate pe următoarele teme pe parcursul săptămânii „Școala altfel”:
 - Dezvoltarea personală;
 - Relaționarea cu prietenii și familia;
 - Orientarea profesională;
 - Voluntariat, acțiuni civice;
 - Protecția mediului;
 - Sport;
 - Sănătate;
 - Înțelegerea unor fenomene sociale, politice, fizice, biologice etc.;
 - Cunoașterea unor personaje, personalități, istoriei și/sau altor culturi și civilizații;
 - Exprimare și/sau cunoaștere artistică și a patrimoniului cultural;
 - Petrecerea timpului liber.
6. La ce tip de activități ai vrea să participi în săptămâna „Școala altfel”?
7. Dorești să te implici în organizarea programului „Școala altfel”?
 - Da (mergi la întrebările 8–10);
 - Nu.

8. Cum dorești să te implici în organizarea programului „Școala altfel”?

9. Care este numele tău?

10. Care e numele dirigintei tale?

11. În ce clasă ești?

a V-a;

a VI-a;

a VII-a;

a VIII-a.

Anexa 2 – Model: Fișă de descriere a unei propuneri pentru oferta programului „Școala altfel”

Instrucțiuni de utilizare: Predați această fișă completată echipei de coordonare pentru înscrierea activității în oferta „Școala altfel” și informarea elevilor până la data _____.

Cod (se va completa de către echipa de coordonare)	
Titlul activității (maxim 4 cuvinte)	
Profesori implicați	
Elevii vizați (nivel, an, clasă, etc.)	
Parteneri	
Locația	
Ziua și durata	
Descrierea activității (maxim 150 de cuvinte)	
Resurse/ condiții speciale (dacă e cazul)	

Anexa 3 – Model: Fișa de opțiuni a elevilor

Instrucțiuni de utilizare: Fiecare elev va completa această fișă cu codurile activităților la care doresc să participe. Fișa va fi predată învățătorului/dirigintei, comunicată profesorului coordonator de activitate sau completată online, în funcție de strategia aleasă la nivelul unității de învățământ. În funcție de strategia aleasă la nivelul unității de învățământ, elevii pot nota pentru 1–3–5 opțiuni în ordinea preferințelor.

Clasa:					
Nume și prenume:					
	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri
08:00 – 11:00	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____
11:15 – 14:00	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____	1. Cod ____ 2. Cod ____ 3. Cod ____

Anexa 4 – Model: Fișă de centralizare a opțiunilor elevilor către învățători/ diriginți

Instrucțiuni de utilizare: Această fișă poate fi folosită de învățători/ diriginți în cazul unităților de învățământ care aleg soluția 1, vezi capitolul II, subcapitolul 5.

Nume și prenume diriginte/ învățător:				
Clasa:				
	08:00 – 10:45		11:10 – 13:00	
	Cod activitate:	Elevi:	Cod activitate:	Elevi:
Luni				
Marti				
Miercuri				
Joi				
Vineri				

Anexa 5 – Model: Fișă de centralizare a elevilor înscriși la activitățile derulate de un cadru didactic/ o echipă didactică

Cadru didactic: Laura Borbe					
	Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri
08:00 – 11:00	Teatru Forum I Sala 306	Activ.: Locație:	Activ.: Locație:	Activ.: Locație:	Activ.: Locație:
	Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A) Leonte Ștefan (VII A)	Elevi:	Elevi:	Elevi:	Elevi:
08:00 – 11:00	Activ.: Locație: Elevi:	Activ.: Locație: Elevi:	Activ.: Locație: Elevi:	Activ.: Locație: Elevi:	Activ.: Locație: Elevi:

Anexa 6 – Model: Orar „Școala altfel”

Orarul programului „Școala altfel” va fi realizat de echipa de coordonare, afișat în unitatea de învățământ/ comunicat cadrelor didactice, elevilor și părinților și raportat Inspectoratului Școlar Județean.

Clasele V–VIII

Locații	Luni, 21 martie		Marți, 22 martie		Miercuri, 23 martie	
	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00
Sala 306	07 Teatru Forum1 Marin Laura	08 Teatru Forum2, Marin Laura	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Sala 307	10 Vizionare de film, Alis Maria	01 Jocuri pe calculator, Blaga Mia	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Sala 308	40 Voluntariat de la A la Z, Harpa Alina	35 Viitor medic, Mocanu Mihai	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator

Locații	Joi, 24 martie		Vineri, 27 martie	
	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00
Sala 306	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Sala 307	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Sala 308	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator

Clasele IX–XII

Locații	Luni, 21 martie		Marti, 22 martie		Miercuri, 23 martie	
	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00
Sala 309	23 Orientare profesională 1, Marin Laura	08 Teatru Forum2, Marin Laura	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Sala de sport	07 Jocuri de echipă1, Bota George	41 Jocuri de echipă2, Bota George	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Biblioteca orașului	13 Vânătoare de comori, Miu Mariu	22 Vânătoare de comori, Miu Maria	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator

Locații	Joi, 24 martie		Vineri, 27 martie	
	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00	08:00 – 11:00	11:15 – 14:00
Sala 309	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Sala de sport	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator
Biblioteca orașului	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator	Cod Activitate Coordonator

Anexa 7 – Model: Fișe de monitorizare a prezenței

Fișa 1 poate fi folosită pentru monitorizarea prezenței de către cadrele didactice. Profesorii vor nota elevii prezenți/ absenți pe tot parcursul programului „Școala altfel” și la finalul activității/ zilei, vor nota eventualele absențe în catalog, la rubrica Purtare.

Titlul activității, profesor coordonator, data, ora (Teatru Forum, Marin Laura, 21 martie, 08:00 – 14:00)			
N r . Crt.	Elevi înscriși (nume, prenume)	Elevi înscriși (Clasa)	Prezență
1	Buraga Maria	V	X
2	Marin Bianca	VIII	Absent
3	Popescu Mihai	VII	X
4	Boldor Gabriel	V	X

Fișa 2 poate fi folosită de fiecare elev, predată dirigintei în săptămâna următoare programului „Școala altfel”, alături de motivarea absențelor, dacă e cazul.

Nume și prenume elev (Buraga Maria)			
N r . Crt.	Titlul activității, profesor coordonator, data, ora la care s-a înscris	Prezență	Semnătură profesorul responsabil de activitate
1	Teatru Forum, Marin Laura, 21 martie, 08:00 – 14:00	X	
2	Vreau să lucrez în IT, Blaga Mia	Absent	
3			
4			

Anexa 8 – Model: Raport sintetic

Raport „Școala altfel”

A. Date generale

1. Numele unității de învățământ:
2. Directorul unității:
3. Echipa de coordonare:
4. Perioada de desfășurare a programului „Școala altfel”:
5. Date cantitative:

Rată de prezență elevi:	Rată de prezență cadre didactice:

B. Rezultate

1. Activități utile pentru satisfacerea intereselor copiilor preșcolari/ elevilor:

Nivel (*în funcție de caz)	Ce interese/ preocupări ați identificat în rândul copiilor preșcolari/ elevilor? (pe scurt, *300 de cuvinte)	Dați 5–10 exemple de activități care s-au dovedit utile pentru satisfacerea intereselor copiilor preșcolari/ elevilor? (conform feedback-ului și mărturiilor de la elevi și părinți, profesori, pe scurt, *300 cuvinte)
Preșcolar și grădiniță		
Clasele I–IV		
Clasele V–VII		
Clasele IX–XII		

2. Activități utile pentru dezvoltarea competenței de învățare și abilităților socio-emoționale:

Nivel (*în funcție de caz)	Dați 5-10 exemple de activități pe care cadrele didactice le consideră eficiente și își doresc să le integreze în restul anului școlar pentru dezvoltarea... (pe scurt, *300 de cuvinte)	Rolul partenerilor în proiectarea și derularea activităților (*dacă e cazul)
Preșcolar și grădiniță	... competenței de învățare?	
	... abilităților socio-emoționale?	
Clasele I-IV	... competenței de învățare?	
	... abilităților socio-emoționale?	

3. Organizarea „Școlii altfel” – satisfacții și lecții învățate

1. Ce satisfacții au avut cadrele didactice în urma implementării programului „Școala altfel”? (*maxim 200 de cuvinte*)

.....

2. Ce aspecte ale organizării programului „Școala altfel” au funcționat foarte bine în unitatea dvs. de învățământ? (*maxim 150 de cuvinte*)

.....

3. Ce provocări ați avut în organizarea programului „Școala altfel”?
Ce soluții ați identificat pentru a le preveni anul viitor? (*maxim 150 de cuvinte*)

.....

4. Ce sugestii aveți pentru îmbunătățirea metodologiei și ghidului „Școala altfel”? (*maxim 150 cuvinte*)

.....

FELICITĂRI!

Anexa 9 – Modele: Chestionare feedback

Model chestionar feedback pentru elevi cu referire la întregul program

Enunț	Încercuți cifra corespunzătoare				
	1	2	3	4	5
1=maxim, 5 =minim	1	2	3	4	5
1. Activitățile la care am participat au răspuns intereselor mele	1	2	3	4	5
2. Activitățile la care am participat au răspuns așteptărilor mele	1	2	3	4	5
3. Activitățile la care am participat au fost bine organizate	1	2	3	4	5
4. Apreciez implicarea mea ca fiind...	1	2	3	4	5
5. Apreciez implicarea colegilor ca fiind...	1	2	3	4	5
6. Apreciez modul de relaționare cu profesorii ca fiind...	1	2	3	4	5
7. Am descoperit lucruri despre mine	1	2	3	4	5
8. Am descoperit lucruri noi pe teme propuse în activități	1	2	3	4	5
9. Am învățat lucruri utile pentru viața mea de zi cu zi	1	2	3	4	5
10. M-am simțit bine/ distrat/ relaxat	1	2	3	4	5

Notă: Chestionarul se poate aplica unui număr de 5 elevi/ clasă, aleator. Chestionarul se va adapta pe nivel de primar, gimnaziu, liceu.

Model chestionar feedback pentru părinți cu referire la întregul program

Enunț	Încercuți cifra corespunzătoare				
	1	2	3	4	5
1=maxim, 5 =minim	1	2	3	4	5
1. Activitățile la care a participat copilul meu au răspuns intereselor lui	1	2	3	4	5
2. Activitățile la care a participat copilul meu au răspuns așteptărilor sale	1	2	3	4	5
3. Activitățile la care a participat copilul meu au fost bine organizate	1	2	3	4	5

4. Am primit la timp toate informațiile necesare despre activități	1	2	3	4	5
5. Apreciez implicarea profesorilor ca fiind...	1	2	3	4	5
6. Apreciez modul relaționare al profesorilor cu copilul meu ca fiind...	1	2	3	4	5
7. Apreciez implicarea mea, ca părinte, în aceste activități ca fiind...	1	2	3	4	5
8. Am observat la copilul meu o schimbare de atitudine	1	2	3	4	5
9. Copilul meu a declarat că a învățat lucruri utile pentru viața de zi cu zi	1	2	3	4	5
10. Copilul meu s-a simțit bine/ distrat/ relaxat	1	2	3	4	5

Notă: Chestionarul se poate aplica unui număr de 5 părinți/ clasă, aleator

Model chestionar feedback pentru profesori cu referire la întregul program

Enunț	Încercuiți cifra corespunzătoare				
	1	2	3	4	5
1=maxim/ excelent, 5= minim/ nesatisfăcător	1	2	3	4	5
1. Activitățile pe care le-am implementat au fost bine receptate de elevi	1	2	3	4	5
2. Activitățile pe care le-am implementat au răspuns nevoilor elevilor	1	2	3	4	5
3. Activitățile la care le-am implementat au fost bine organizate	1	2	3	4	5
4. Am primit sprijin real din partea partenerilor	1	2	3	4	5
5. Apreciez implicarea Comisiei, în program, ca fiind	1	2	3	4	5
6. Apreciez modul relaționare al elevilor cu mine ca fiind	1	2	3	4	5
7. Apreciez implicarea elevilor, în aceste activități, ca fiind	1	2	3	4	5
8. Am observat la elevi o schimbare de atitudine în bine	1	2	3	4	5
9. Elevii au învățat lucruri utile pentru viața de zi cu zi	1	2	3	4	5
10. Elevii s-a simțit bine/ distrat/ relaxat	1	2	3	4	5

Notă: Chestionarul se poate aplica tuturor profesorilor, învățătorilor.

Anexa 10 – Modele: Fișă de proiectare detaliată a activităților din „Școala altfel”

Acesta e un instrument de lucru al cadrului didactic, vă invităm să-l folosiți în funcție de nevoi.

Proiectarea activității	
Titlul activității	
Parteneri	
Grup țintă (nivel, an, clasă etc.)	
Interesele vizate ale elevilor	
Obiectivul privind dezvoltarea competențelor de învățare și a abilităților socio-emoționale	
Descrierea activității	
Întrebări de reflecție	
Metoda de evaluare	
Descriptorii de performanță	
Ziua și durata	

Locația	
Resurse necesare	
Autoreflexie după implementarea activității	
Total elevi prezenți	
Impactul asupra elevilor și/sau altor beneficiari	
Ce poate fi îmbunătățit?	
Ce poate fi folosit în procesul de predare–evaluare pe discipline?	

Anexa 11 – Colecție de pagini web și culegeri de metode activ–participative

Autor	Titlul	Conținut	Adresă web:	Limba
A.L.E.G. România	Jocuri de echipă	Jocuri de echipă	http://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2013/09/Jocuri-de-echipa_Cutia-Magica.pdf	Română
A.L.E.G. România	Stima și respectul de sine	Plan de lecție	http://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2013/09/Plan-de-lectie_Stima-si-respectul-de-sine.pdf	Română
ANPCDEFP	Nonformalii	Metode de educație non-formală	http://www.nonformalii.ro/metode	Română
Amelia BACIU & co	Educația părinților	Ghid	http://www.pentrueducatie.ro/_upload/doc/Educa%C5%A3ia%20p%C4%83rin%C5%A3ilor.pdf	Română
Arne Gillert Mohamed & co	Învățarea interculturală	Învățarea interculturală-kit	http://www.youth.ro/docs/tkit4.pdf	Română
Apprendre a eduquer	Jeux et creativite Archives	Activități non-formale Jocuri	http://apprendreaeduquer.fr/category/jeux-activites-ludiques-et-creatives-eveil/	Franceză
Asociația Tineri pentru Europa de Mâine Târgoviște	Suport curs educație non-formală	Manual de metode	http://www.bjdb.ro/retea/docs/SUPPORT%20CURS%20EDUCATIE%20NONOFORMALA.pdf	Română
Asociația European Youth Echange Moldova	Cartea mare a jocurilor	Jocuri	http://www.marinpredapitesti.ro/wp-content/uploads/2013/11/Cartea-mare-a-jocurilor.pdf	Română

Asociația Mozaic	Activități educative non-formale	Broșură	http://www.nonformalii.ro/uploads/resurse/fisiere/brosura_EYEV.pdf	Română
Alliance	Energisers	Energisers	https://www.ndi.org/files/Energisers.pdf	Engleză
Bob Pike Christopher Busse	Manual	Activități, Jocuri	http://www.jandwyer.com/wp-content/uploads/2014/07/101_More_Games_for_Trainers.pdf	Engleză
Cercetașii României	100 de idei de educație non-formală	Manual	http://www.scout.ro/wp-content/uploads/2013/10/Manual-100-de-idei-de-educatie-non-formala.pdf	Română
Compass	Compass	Manual for human rights education with young people	http://www.coe.int/t/dg4/eycb/Source/Compass_2012_FINAL.pdf	Engleză
Cristian Păun	Metode	Metode de predare/ învățare bazate pe stimularea creativității	http://www.bp-soroca.md/pdf/metode%20de.pdf	Română
B.O.R.	Creștin Ortodox	Povestiri cu tâlc	http://www.crestinortodox.ro/povestiri-talc/pagina-3/	Română
Didactic	Didactic	Resurse, Documente	www.didactic.ro	Română
Edutopia	Edutopia	Metode Articole de specialitate Studii în domeniu	http://www.edutopia.org/	Engleză
EYP Academy	New energizers	Energizers	http://eyp.org/EYPInfo/GuidesMaterials/Guides/Energisers_2011.pdf	Engleză
Free stories for kids	Free stories for kids	Povești	http://freestoriesforkids.com/	Engleză

Funskool and TOOBEEZ Brands	Film	Exerciții de team building	https://www.youtube.com/watch?v=kdWB A9gNFZY	Engleză
Fundația Life	Metode creative folosite în activitățile de tineret	Metode creative	http://lucratoruldetineret.ro/file/view/4860/metode-creative-folosite-in-activitatile-de-tineret	Română
Fundația Est-Europeană	Cartea mare a jocurilor	Jocuri	http://www.tineri.md/files/4513_cartea_mare_a_jocurilor.pdf	Română
Fundația Noi Orizonturi	Activități experiențiale	Exemple de planuri de lecții în care se folosește învățarea experiențială Calendarul profesorului experiențial	http://arhitectiieducatiei.ro	Română
Fundația Noi Orizonturi	Activități „Școala altfel”	Bază de date online cu 200+ activități care se pot folosi în „Școala altfel”	http://impact-clubs.org/ro/stiri/activitati-impact	Română
Insight	40 Icebreakers for small groups	Jocuri de spargere a gheții	https://insight.typepad.co.uk/40_icebreakers_for_small_groups.pdf	Engleză
Moral stories	Moral stories	Povești	http://www.moralstories.org/tag/responsibility/	Engleză
Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice	Activități înscrise în concursul „Școala altfel”	Activități înscrise în concursul „Școala altfel”	http://sae.edu.ro/2016/votare/	Română
Natura 2000	Natura: Dascăl pentru dascăli	Ghid educativ	http://www.natura2000transilvania.ro/despre-proiect/studii-si-publicatii/manual-natura-dascal-pentru-dascalii	Română

Natura 2000	Copiii și Natura 2000	Colecție de jocuri în natură	http://www.natura2000.transilvania.ro/despre-proiect/studii-si-publicatii/copiii-snatura-2000-colectie-de-jocuri-in-natura	Română
North Yorkshire Youth	Team building Games	Activități, Jocuri	http://www.nyy.org.uk/sites/default/files/youth_resource/Team%20Building%20Games.pdf	Engleză
Oakwood	Life stories	Povești	http://www.oakwood.edu/goldmine/quote-book/life_stories.pdf	Engleză
Povești cu tâlc	Povești cu tâlc	Povești	http://www.povesticutalc.ro/	Română
Povești cu tâlc	Povești cu tâlc	Povestiri cu tâlc	http://povestiri-cu-talc.blogspot.ro/	Română
Roata Mare	Roata Mare	Activități educative pentru copii	https://roatamare.com/	Română
Roger Darlington	Stories to make you think	Povești	http://www.rogerdarlington.me.uk/stories.html	Engleză
Salto Youth	Metode non-formale pentru depășirea barierelor lingvistice	Manual	https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-951/Brosura%20VAF%20-%20RO.3%20-%20Metode%20non-formale%20pentru%20depasirea%20barierelor%20lingvistice.pdf?	Română
Salto Youth	Salto-Youth Toolbox	Instrumente, metode	https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/	Engleză
Salto Youth	Salto-Youth	Instrumente, metode	https://www.salto-youth.net	Engleză
Salto Youth	Salto-Youth	Metode non-formale	https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-2694/GP_Tools-For-Learning-in-non-formal-educ_GB_130912_HD.pdf	Engleză

Salvati Copiii	Jocuri de utilizat în timpul orelor de clasă pentru o mai bună înțelegere a conceptelor de siguranță online	Jocuri	http://www.sigur.info/docs/jocuri-si-activitati-de-utilizat-la-orele-de-clasa.pdf	Română
Sparkol	8 Classic storytelling techniques for engaging presentations	Ateliere și cursuri	http://www.sparkol.com/engage/8-classic-storytelling-techniques-for-engaging-presentations/	Engleză
Șerban Derlogea Ghiocel Bota	Activități dinamice	Jocuri	http://www.slideshare.net/Anttonya/160deactivitidinamicejocuripentru-teambuilding	Română
Trainers Warehouse	Time Management Activities	Activitate non-formală	http://blog.trainerswarehouse.com/time-management-activities/	Engleză
Training for Change	Tools – Training for Change	Instrumente, Metode non-formale	https://www.trainingforchange.org/tools	Engleză
Training Cafe	Training Cafe	Metode pentru training, facilitare și alte procese de lucru cu grupuri	http://training-cafe.ro/metode-pentru-training-facilitare-si-alte-procese-de-lucru-cu-grupuri/	Română
Teatru interactiv	Teatru interactiv	Filme	www.youtube.com/teatruinteractiv	Română
Teampedia	Teampedia	Activități de spargere a gheții	http://www.teampedia.net/wiki/index.php?title=Main_Page	Engleză
The Able Trust	Manual	Activități de team building	http://www.serviceandinclusion.org/conf/Hsht-Team-Building-Ice-Breaker-Manual-2008-09.pdf	Engleză

Ultimate camp resource	Ultimate camp resource	Activități pentru tabere	http://www.ultimatecampresource.com/	Engleză
University of Wisconsin-Extension	Team building Activities	Activități de team building	http://www.uwex.edu/ces/4h/clubs/documents/TEAMBUILDING0231.pdf	Engleză
Ungureanu Covăsan Mihai Paul	Metode interactive	Metode interactive	http://ccdmures.ro/cmsmadesimple/uploads/file/rev8sp/invp/invp6.pdf	Română
Waldorf-educație	Povești cu tâlc	Povești cu tâlc	http://waldorf-educatie.ro/povesti-cu-talc-3/	Română
WWF	FLEG Programme	Articol de specialitate	http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/black_sea_basin/danube_carpathian/our_solutions/forests/fleg_programme/	Engleză
WWF	Cartea Mării Negre	Pachet educativ Metode de educație non-formală	http://www.wwf.ro/ce_facem/educatie_pentru_dezvoltare_durabila/proiecte_finalizate/cartea_mrii_negre/	Română
WWF	Exploratori ai sălbăticiei	Ghid pentru profesori și elevi	http://www.wwf.ro/resurse/publicatii/exploratori_ai_slbticiei/	Română
WWF	European schools for a living planet	Manual	http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/manual_esfalp.pdf	Engleză
Youthwork Practice	Youthwork Practice	Jocuri de grup	http://www.youthwork-practice.com/outdoor-indoor-games-collection.html	Engleză
Zburd	Ba se poate! – Zburd	Film documentar educațional	http://zburd.ro/ba-se-poate/	Română

Anexa 12 – Metode și instrumente de evaluare formativă

1. Descriptorii de performanță și observarea

Evaluarea formativă este foarte bine deservită de **descriptorii de performanță**. Aceștia descriu niveluri calitativ succesive de performanță pentru o anumită abilitate. Elaborarea descriptorilor de performanță este parte a proiectării învățării. Elaborarea lor presupune descrierea unor comportamente specifice în termeni observabili, cât mai clari, care lasă loc la interpretare minimă. Cu cât se descriu mai multe niveluri, cu atât instrumentul este de mai mare ajutor, deoarece surprinde mai detaliat comportamentele care ar indica situarea elevului la un nivel sau altul.

Descriptorii de performanță au avantajul că pot fi folosiți în paralel de către profesor la observarea activității elevilor, ca referință pentru feedback, dar și de către elevi (atât pentru autoevaluare, cât și pentru interevaluare). Este esențial de reținut că descrierea nivelurilor succesive se realizează cu scopul de a-i ghida pe elevi în progresia dezvoltării abilității respective, arătându-le *ce anume face (și nu doar ceștie să facă)* un individ atunci când stăpânește o abilitate modest, bine sau foarte bine.

Exemplificare

Pentru a evalua abilitatea unui elev de a *planifica demersuri de învățare* (vezi competența de învățare), putem construi un set de descriptori de performanță ca cel de mai jos, gândindu-ne ce face (observabil) o persoană care stăpânește foarte bine această abilitate. După aceea, stabilim ce face o persoană care nu stăpânește deloc această abilitate sau o stăpânește la un nivel de bază. Apoi interpolăm nivelurile intermediare.

ABILITATEA DE A PLANIFICA DEMERSURI DE ÎNVĂȚARE (individuale sau ca membru al unui grup)

Nivel superior	Stabilește într-o succesiune logică o serie de pași relevanți pe care îi va urma pentru a învăța ceva. Estimează în mod realist timpul necesar pentru a parcurge fiecare pas. Identifică resursele relevante de care are nevoie pentru fiecare etapă de parcurs. Stabilește de unde va obține resursele necesare. Prevede soluții pentru eventuale întârzieri sau pentru a compensa lipsa unor resurse necesare.
Nivel avansat	Stabilește într-o succesiune preponderent logică pașii de parcurs pentru a învăța ceva. Estimează realist timpul necesar pentru a parcurge toți pașii, în ansamblu. Identifică resurse preponderent relevante pentru majoritatea etapelor de parcurs.

	<p>Stabilește de unde va obține resursele identificate. Cu sprijin, prevede soluții pentru a gestiona eventuale derapaje.</p>
Nivel mediu	<p>Stabilește pași de parcurs, nu neapărat într-o ordine (crono)logică, pentru a învăța ceva. Estimează destul de realist timpul necesar pentru a parcurge toți pașii, în ansamblu. Cu sprijin, identifică resurse relevante pentru învățarea vizată.</p>
Nivel modest	<p>Planifică independent cel mult două elemente (1–2 pași de parcurs sau 1–2 resurse) ale unui plan. Estimează nerealist timpul necesar. Cu sprijin, identifică resurse cu o anumită relevanță pentru învățarea vizată.</p>
Nivel inferior	<p>Urmează planul elaborat de către altcineva pentru a învăța ceva, fără să ia în calcul adecvarea planului la stilul/ obiceiurile proprii de învățare.</p>

Descriptorii de mai sus – ca toți descriptorii – sunt perfectibili. Esențial este ca profesorul să stabilească la ce se așteaptă de la elevi, iar aceștia să înțeleagă cum, prin ce comportamente observabile, pot demonstra că se situează la un nivel sau altul de performanță. În exemplul de mai sus vedem că există nișe între unele niveluri, care pot fi completate prin nuanțarea comportamentelor. De exemplu, între nivelul inferior și cel modest se poate intercala un alt nivel, care ar viza adaptarea planului elaborat de către altcineva la stilul/ obiceiul preferat de învățare al elevului.

Gândiți-vă:

- Unde altundeva în tabelul cu descriptorii de mai sus mai pot fi intercalate alte niveluri?
- Ce aspecte observabile ați folosi pentru a descrie diferite niveluri ale abilității de colaborare în procesul învățării? Dar autocunoașterea?

Pentru a evalua/ stabili la ce nivel a ajuns un elev, profesorul trebuie să gândească o sarcină de lucru relevantă. De exemplu, să presupunem că tema abordată la „Școalaaltfel” este „locuințele verzi”. În spațiul de timp alocat temei, elevii pot afla un set limitat de informații despre această temă, însă pentru cei interesați, sarcina de verificare a abilității de planificare a învățării (individual sau în grup) poate fi următoarea:

Dacă sunteți interesați să aflați mai multe despre locuințele verzi, realizați un plan pentru a vă pregăti să aflați mai multe despre ele. Aceste cunoștințe vor putea fi exploatate atât la orele de geografie, cât și la fizică, la economie și mai cu seamă când veți avea de construit propria voastră locuință. Stabiliți cum veți proceda pentru a învăța despre locuințe verzi, pas cu pas, în ordine cronologică. Menționați de cât timp estimați că aveți nevoie pentru a parcurge fiecare pas. Enumerați resursele relevante de învățare la care veți putea apela în timpul pe care v-ați propus să-l investiți în

această învățare. Fiți cât mai specifici (de exemplu, nu scrieți *Internet*, ci specificați pagina pe care vă propuneți să o consultați; nu scrieți – întreb un constructor, ci scrieți pe cine cunoașteți și gândiți-vă cum veți putea stabili legătura cu persoana respectivă). Descrieți cum veți proceda în cazul în care nu puteți accesa resursele vizate sau nu veți reuși să vă încadrați în timpul alocat propus.

Observați corelarea strânsă între formularea sarcinii de învățare și descriptorul de performanță. În esență, aceeași sarcină poate fi folosită pentru orice temă, înlocuind termenul „locuințe verzi” cu tema abordată în activitățile de învățare, respectiv tema de interes pentru elevi. Observați, de asemenea, că sarcina pe care o veți avea de evaluat nu este dacă elevul a învățat (mai multe) sau nu despre locuințe verzi, ci abilitatea lui de a planifica propria învățare în continuare. Baza feedback-ului și a evaluării va fi constituită de planul realizat de elev în acest sens.

Pentru a facilita autoevaluarea, respectiv interevaluarea acestei abilități, profesorul poate da următoarele sarcini, la începutul (Sarcina 1), respectiv la sfârșitul (Sarcina 2) săptămânii „Școala altfel”, folosind descriptorii de performanță:

Sarcina 1: *Citiți cu atenție ce fac diferite persoane care își planifică independent învățarea. Stabiliți la ce nivel vă situați acum. Explicați și exemplificați pe ce v-ați bazat atunci când v-ați stabilit nivelul.*

Sarcina 2: *Gândiți-vă la o temă preferată abordată în cursul săptămânii „Școala altfel”. Elaborați un plan de învățare în continuare despre tema respectivă. Puteți să vă consultați cu cine doriți voi pentru a decide cum veți proceda. După ce ați realizat planul, recitiți ce fac diferite persoane care își planifică independent învățarea și stabiliți la ce nivel v-ar situa cineva acum, citind planul vostru. Explicați de ce. Arătați apoi planul vostru unui coleg și cereți-i să stabilească la ce nivel vă situați și să vă explice de ce crede asta.*

Cu toate că evaluarea în acest caz se poate realiza și oral, autoevaluările scrise au mai multe avantaje: ele permit exersarea comunicării scrise, încurajează reflecția mai profundă (gândim mai profund atunci când avem de pus pe hârtie gândurile), permit recitirea de către cel care a scris autoevaluarea, respectiv de către profesor cu scopul de a stabili progresul. Pentru elevii din clasele mai mici, cărora le-ar lua mai mult timp să scrie, profesorii pot pregăti fișe de lucru care să îi ghideze, ca de exemplu cea de mai jos:

Pașii planului meu de învățare despre	Timp necesar
1	
2	
3	
4	
5	

Pașii planului meu de învățare despre ...

Cum procedez dacă nu funcționează planul de mai sus?

Gândiți-vă:

- Ce sarcini s-ar putea propune care să permită evaluarea abilității de a colabora cu alții în procesul învățării? Dar pentru a (auto-/inter-)evalua autocunoașterea?
- Cu cine ați putea colabora pentru a realiza seturi de descriptori de performanță pentru competența de învățare și abilitățile socio-emoționale?

Pentru mai multe exemple de descriptori de performanță pentru competențe de învățare și pentru învățarea socio-emoțională, recomandăm să consultați ghidul Ghid pentru mentori. Mentorat pentru dezvoltare complexă, paginile 7–9, accesibil la [www.alsdgc.ro/userfiles/Guidelines_final-RO\(1\).pdf](http://www.alsdgc.ro/userfiles/Guidelines_final-RO(1).pdf).

2. Lista de verificare și observarea

Un alt instrument care responsabilizează elevii în învățare și contribuie la dezvoltarea competențelor de învățare este **lista de verificare**. În esență, listele de verificare enumeră acțiunile pe care un elev le are de realizat pentru a demonstra că stăpânește o abilitate. Lista de verificare va fi folosită în paralel de către elev și profesor. Elevul va fi observat/ se va monitoriza singur/ va fi urmărit de către colegi cu ajutorul listei de verificare, care conține comportamentele dezirabile. Scopul folosirii listei este ca elevul să se poată conforma cât mai ușor așteptărilor celui care îi facilitează învățarea.

Exemplu

Pentru (auto-/ inter-)evaluarea abilității de a planifica demersul propriu de învățare, o listă de verificare ar putea arăta astfel:

Instrucțiune pentru elev: *Bifează pe coloana „da” (=am procedat așa) sau „nu”(nu am făcut asta, am făcut asta doar parțial) funcție de cum ți-ai planificat învățarea ulterioară despre ... Scrie explicația pentru alegerea ta în ultima coloană.*

N	Enunț	da	nu	Explicație pentru „da/nu”
1	Am stabilit într-o succesiune logică o serie de pași relevanți pe care îi voi urma pentru a învăța despre ...			
2	Am estimat realist timpul necesar pentru fiecare pas.			
3	Am identificat resursele relevante de care am nevoie la fiecare pas.			
4	Am stabilit de unde voi obține resursele necesare.			
5	Am gândit soluții pentru întârzieri sau pentru a compensa lipsa unor resurse.			

Listă de verificare pentru planificarea demersului de învățare

Listele de verificare se deduc cu ușurință din descriptorii de performanță, aspectele de verificat reflectând nivelul superior de performanță. Formularea cu subiectul la persoana întâi singular responsabilizează în plus elevul, iar explicațiile care trebuie scrise încurajează reflecția.

Observați că acest instrument se poate ajusta cu ușurință și pentru evaluarea abilității de planificare a demersurilor de învățare în grup.